

PROTOCOL

WAT TE DOEN BIJ
(VERMOEDENS) VAN SEKSUEEL MISBRUIK

Inhoud

1 – Inleiding	3
2 – Wat is seksueel misbruik	3
3 – Signalen van seksueel misbruik	4
4 – Afspraken binnen ZPCH	4
5 – Melding van (vermoedens van) seksueel misbruik.....	4
6 – Maatregelen na melding	5
7 – Besluitvorming	6
Bijlage 1 – Mogelijkheden melding/aangifte bij de politie	8
Bijlage 2 – Lijst instanties voor hulp en advies	9

1 – Inleiding

Binnen ZPCH vinden wekelijks diverse activiteiten plaats waarbinnen zwemsporters en vrijwilligers (medewerkers) op lichamelijke wijze met elkaar omgaan. Tijdens trainingen komt het voor dat er functioneel en gewenst lichamelijk contact plaats vindt om de zwemprestaties van de betreffende zwemsporter te corrigeren.

Er zijn echter ook situaties die aanleiding kunnen geven tot ongewenste gevoelens die verder gaan dan een van beide partijen wil.

Om dergelijke situaties proberen te voorkomen is een protocol ontwikkeld dat richtlijnen biedt voor alle betrokkenen. Het protocol biedt geen kant en klare oplossingen bij (vermoedens van) seksueel misbruik en is geen garantie dat ongewenste intimiteiten of seksueel misbruik niet (meer) voorkomen.

2 – Wat is seksueel misbruik

Elke vorm van seksueel gedrag of seksuele toenadering, in verbale, non/verbale of fysieke zin, opzettelijk of onopzettelijk, die door de persoon die het ondergaat als ongewenst of gedwongen wordt ervaren.

Kort gezegd gaat het bij seksueel misbruik om seksuele contacten die tegen de wil van één van beiden ingaat. Dat kan gaan om alle mogelijke seksuele handelingen: van ongewenste seksuele aanraking tot gedwongen masturbatie of geslachtsgemeenschap. Van seksueel misbruik wordt gesproken als degene die het seksuele contact niet wil (het slachtoffer) het gevoel heeft toch niet te kunnen weigeren. De relatie tussen het slachtoffer en degene die het misbruik pleegt (dader) is niet gelijkwaardig. De dader heeft macht over het slachtoffer en maakt daar misbruik van door over de grenzen dan de ander heen te gaan. Met lichamelijke overwicht of emotionele druk dwingt hij of zij de ander tot seksuele handelingen.

Niemand kan een ander verbieden erotische gevoelens te hebben. Dat betekend echter niet dat deze gevoelens betrokken of gebruikt mogen worden ten koste van een ander.

Plegers van seksueel misbruik kunnen zowel mannen als vrouwen zijn.

Enkele voorbeelden van grensoverschrijdend gedrag zijn:

- Masturberen in het bijzijn van een ander of een ander dwingen tot masturbatie.
- Exhibitioneren.
- Een seksueel of erotisch geladen sfeer scheppen.
- Ongewenste aanraking, bijvoorbeeld het betasten van geslachtsorganen.
- Zich tegen een ander ongewenst aandrukken of andere vormen van ongewenste aanraking.
- Verkrachting.
- Oraal/genitaal contact afdwingen.
- (Tong)zoenen.

Deze voorbeelden spreken voor zich. Maar er zijn situaties en handelingen denkbaar die minder duidelijk zijn maar toch aanleiding (kunnen) geven tot (klachten over) ongewenst gedrag. Hierbij kan gedacht worden aan het tappen van schuine moppen, grove taal, het stellen van vragen over het seksleven van de ander, etc. Het kan zinnig zijn om binnen ZPCH hierover regelmatig met elkaar van gedachten te wisselen, zodat een open en prettige sfeer gecreëerd kan worden, waarin mensen elkaar kunnen aanspreken op hun gedrag.

3 – Signalen van seksueel misbruik

Signaleren van seksueel misbruik begint bij het erkennen dat seksueel misbruik bij elke organisatie en tussen iedereen kan plaatsvinden..

Mensen die seksueel misbruikt zijn of worden geven vaak signalen af. Als dergelijke signalen goed begrepen worden, kan men seksueel misbruik op het spoor komen. Het meest duidelijke signaal is verbaal: het slachtoffer vertelt wat er aan de hand is. Soms is iemand niet in staat erover te praten, omdat zij of hij dat qua niveau niet kan, of omdat de dader heeft gedreigd dat er dan vreselijke dingen zullen gebeuren. Daarom is het belangrijk ook te letten op non-verbale signalen, zoals gedragsveranderingen.

Over het algemeen zegt een enkel signaal niets. Meerdere signalen die bovendien vaker terugkomen, kunnen wijzen op seksueel misbruik.

4 – Afspraken binnen ZPCH

Medewerkers en zwemsporters van ZPCH mogen op geen enkele wijze met elkaar omgaan zodanig dat de betrokkene in zijn of haar waardigheid wordt aangetast.

Seksueel getinte handelingen van welke aard dan ook zijn onder geen beding geoorloofd. Ook intieme relaties tussen medewerkers en zwemsporters zijn onder geen beding geoorloofd zodra er maatschappelijk gezien barrières zijn qua leeftijd, ontwikkeling, enzovoort.

Het is niet toegestaan elkaar bewust of onbewust zodanig aan te raken dat deze aanraking als ongewenst seksueel of erotisch wordt ervaren. Dergelijk gedrag wordt beschouwd als seksueel misbruik.

Een medewerker van ZPCH mag niet ingaan op seksueel getinte toenaderingspogingen van een zwemsporter, ook al verlangt deze daarnaar of nodigt hij of zij daartoe uit zodra ook hier de maatschappelijke normen en waarden (qua leeftijd, ontwikkeling, etc.) daartoe aanleiding geven.

5 – Melding van (vermoedens van) seksueel misbruik

ZPCH stelt een vertrouwenscommissie aan waar klachten over seksueel misbruik gemeld kunnen worden. De vertrouwenscommissie bestaat ten minste uit een bestuurslid van de ZPCH en een vrijwilliger van de ZPCH. Voor elk lid van de vertrouwenscommissie wordt er een reserve lid aangesteld voor het geval het lid verhinderd is, het lid slachtoffer is of de vermoedelijke dader. Voor alle betrokkenen van ZPCH is de lijst met namen en telefoonnummers van de vertrouwenspersonen vrij toegankelijk.

Het is de taak van de commissie om gemelde klachten in behandeling te nemen en het bestuur te adviseren over de te nemen maatregelen.

Iedere betrokkene bij ZPCH (zwemsporter, ouder of verzorger, trainer, coach, bestuurslid en derde) heeft de morele verplichting melding te maken bij de vertrouwenscommissie en/of de politie van klachten over, of signalen van, seksueel misbruik binnen ZPCH.

Ook indien het gaat om weet hebben van mogelijk misbruik gepleegd buiten de activiteiten van ZPCH is men moreel verplicht hiervan melding te maken bij de vertrouwenscommissie. Hierbij wordt geen onderscheid gemaakt in de hoedanigheid waarin men betrokken is bij ZPCH.

Iedereen (zwemsporter, ouder/verzorger, coach, trainer, bestuurslid en derde) kan dader of slachtoffer zijn.

Een melding kan via verschillende kanalen bij de vertrouwenscommissie terechtkomen.

5.1 **Melding door het slachtoffer**

Het slachtoffer meldt de klacht zelf bij de vertrouwenscommissie.

De vertrouwenscommissie neemt de klacht serieus en handelt zodanig dat het slachtoffer het gevoel heeft veilig te zijn.

Het slachtoffer wordt geïnformeerd over de mogelijkheden van melding, advies of aangifte bij de politie (bijlage 1). De vertrouwenscommissie kan het slachtoffer aanbieden hierbij ondersteuning te verlenen.

De vertrouwenscommissie kan een lijst met telefoonnummers en adressen van hulpverlenende instanties aanbieden (bijlage 2).

In het geval dat het slachtoffer een zwemsporter en/of minderjarig is wordt besproken op welke wijze de ouders/verzorgers ingelicht worden.

De vertrouwenscommissie informeert het slachtoffer over de stappen die genomen worden na de melding (punt 6).

Er wordt door de vertrouwenscommissie een op feiten in informatie gebaseerd verslag gemaakt van de melding. Het slachtoffer krijgt hier een afschrift van.

5.2 **Melding door een ander dan het slachtoffer**

Het gaat hierbij om een melding door een ander dan het slachtoffer zoals een zwemsporter, ouder/verzorger, trainer, coach, bestuurslid of derde.

Bij de melding moet duidelijk zijn of dit al dan niet gebeurt op verzoek van het slachtoffer.

Alle advies en informatie genoemd onder punt 5.1 wordt gegeven.

Degene die de melding heeft gedaan wordt geïnformeerd over de stappen die genomen worden na melding (punt 6).

Er wordt door de vertrouwenscommissie een op feiten en informatie gebaseerd verslag gemaakt van de melding. Een afschrift hiervan gaat naar degene die de melding heeft gedaan.

5.3 Melding door de dader

Het zal niet vaak voorkomen maar ook een dader van seksueel misbruik moet de gelegenheid krijgen zijn of haar eigen handelen te melden bij de vertrouwenscommissie met als doel het misbruik te stoppen.

De dader wordt geïnformeerd over adressen en telefoonnummers van hulpverlenende instanties (bijlage 2).

De vertrouwenscommissie informeert de dader over de stappen die genomen worden na melding (punt 6)

Er wordt door de vertrouwenscommissie een op feiten en informatie gebaseerd verslag gemaakt van de melding. De dader krijgt hier een afschrift van.

6 – Maatregelen na melding

6.1 Elke melding wordt direct na ontvangst besproken in de vertrouwenscommissie.

De vertrouwenscommissie zorgt ervoor dat de privacy van alle betrokkenen zo optimaal mogelijk wordt gewaarborgd.

Indien de melding door een ander dan het slachtoffer is gegaan, zal de vertrouwenscommissie ook een gesprek aangaan met het slachtoffer waarin deze wordt gehoord en waarin hulp en advies wordt aangeboden zoals vermeld in 5.1.

6.2 De leden van de vertrouwenscommissie zijn de personen die het gehele proces coördineren. Voor de zorgvuldigheid treedt dit trio steeds gezamenlijk op.

Is een van hen het slachtoffer of de vermoedelijke dader, dan wordt hij of zij uiteraard vervangen door het reserve lid. Van alle acties wordt door hen in chronologische volgorde een logboek (schriftelijk verslag) bijgehouden waarin precies beschreven wordt welke stappen wanneer en waarom gezet zijn. Alle direct betrokkenen worden schriftelijk op de hoogte gehouden van de afgehandelde stappen.

- 6.3 De vertrouwenscommissie voert zo snel als kan (binnen een week na de melding) een gesprek met het slachtoffer en indien van toepassing ook met de ouders/verzorgers.
In dit gesprek dient duidelijk te worden wat de aard en de omvang van de klacht is. Voor opvang wordt verwezen naar de gespecialiseerde instellingen (bijlage 2).
- 6.4 De vertrouwenscommissie voert zo snel mogelijk (binnen twee weken na melding) een gesprek met de vermoedelijke dader. In dit gesprek wordt deze door de vertrouwenscommissie geïnformeerd over de gemelde klacht en gevraagd hierop te reageren.
Wanneer de betrokkene de gemelde feiten toegeeft, meldt de vertrouwenscommissie dit aan het bestuur waarop deze met de dader bespreekt welke verdere stappen ondernomen zullen worden (zie 7.1).
Ook wanneer de betrokkene ontkent of wanneer zijn of haar verhaal onduidelijk blijft, meldt de vertrouwenscommissie dit aan het bestuur zodat het bestuur kan overgaan tot een tijdelijke non-actiefstelling/activiteiten bezoekverbod gedurende de loop van het verdere onderzoek.
Alle bevindingen van dit gesprek worden schriftelijk vastgelegd.
- 6.5 Gedurende de onderzoeksperiode zullen zowel de vermeende dader als ook het slachtoffer een non-actiefstelling/activiteiten bezoekverbod krijgen opgelegd door het bestuur. Het bestuur doet dit door middel van een brief.
- 6.6 Het is van belang er voor zorg te dragen dat er geen paniecreacties ontstaan. Dat kan het beste door alleen geconstateerde feiten en ondernomen stappen te melden op een zakelijke manier. Uitvoerig ingaan op eventuele vermoedens van wat er gebeurd is of mogelijk nog zal gebeuren is speculeren en kan zorgen voor onnodige onrust. Het bestuur zal op advies van de vertrouwenscommissie moeten besluiten wanneer het raadzaam is medewerkers, zwemsporters en andere belanghebbenden te informeren. Dit kan eventueel in een korte schriftelijke verklaring met verwijzing naar de vertrouwenscommissie.
- 6.7 Gedurende de onderzoeksperiode heeft iedereen zwijgplicht ten opzichte van derden Zoals bijvoorbeeld de pers.
- 6.8 Het bestuur stelt uit haar midden een woordvoerder aan die in voorkomende gevallen naar de pers toe kan optreden. Uitsluitend feiten en genomen maatregelen kunnen gemeld worden. Discretie is van het grootste belang en er mag alleen een uitspraak gedaan worden over al dan niet schuldig zijn van de vermeende dader als deze ook daadwerkelijk door justitie is veroordeeld.

7 – Besluitvorming

- 7.1 Wanneer (door justitie) bewezen is dat er binnen de activiteiten van ZPCH seksueel misbruik heeft plaatsgevonden, wordt door het bestuur aan de dader de toegang tot alle activiteiten van ZPCH ontzegd.

- 7.2 Wanneer (door justitie) niet is bewezen dat er binnen de activiteiten van ZPCH seksueel misbruik heeft plaatsgevonden, worden de volgende maatregelen genomen:
- Wanneer (justitieel) onderzoek duidelijk met bewijzen heeft aangetoond dat de vermoedelijke dader onschuldig is, moet het activiteiten bezoekverbod/non-actiefstelling onmiddellijk opgeheven worden en de persoon in kwestie zo snel mogelijk in de openbaarheid volledig gerehabiliteerd worden.
  - Wanneer er vele vragen onbeantwoord blijven en er twijfels blijven bestaan (bij de betrokkenen of bij justitie in geval van onvoldoende bewijs) zal het bestuur een met redenen omkleed besluit moeten nemen over de te nemen maatregelen. Het bestuur houdt bij haar afweging rekening met factoren als veiligheid en prettige sfeer binnen ZPCH, al dan niet verstoorde samenwerking of relaties, risico van herhaling, imago van ZPCH, etc.
- 7.3 Wanneer er een (door justitie) bewezen delict buiten ZPCH heeft plaatsgevonden en de kans op herhaling binnen ZPCH aannemelijk wordt geacht, kan het bestuur besluiten de betreffende dader de toegang tot alle activiteiten van ZPCH ontzeggen.
- 7.4 Is een delict buiten ZPCH niet bewezen, dan gaat het bestuur over tot de Afweging ter besluitvorming als genoemd onder 7.2

Bijlage 1 – Mogelijkheden melding/aangifte bij de politie

Seksueel misbruik is strafbaar.

Iedereen die een serieus vermoeden heeft van seksueel misbruik, kan hiervan aangifte doen bij de politie. Op ieder politiebureau kan aangifte gedaan worden, maar de politie kan ook op verzoek bij het slachtoffer thuis komen en er kan zelfs schriftelijk aangifte gedaan worden. Er kan ook gevraagd worden om aangifte of melding te doen bij een vrouwelijke rechercheur. Aangifte doen betekent dat de politie proces-verbaal opmaakt en een onderzoek instelt. De politie beschikt over deskundigen die zijn gespecialiseerd in het verhoren van eventueel minderjarige slachtoffers. Het coördinatiepunt van deze deskundigen is ondergebracht bij de Centrale Recherche Informatiedienst (CRI) in Zoetermeer.

Als het onderzoek is afgerond en er is voldoende bewijsmateriaal, dan zal de verdachte door de Officier van Justitie worden aangeklaagd en volgt er een rechtszitting.

Soms besluit de Officier van Justitie de zaak te seponeren of te schikken. Seponeren –er geen strafzaak van maken- gebeurt als er juridisch onvoldoende bewijs is. Het is mogelijk om bij de rechter bezwaar te maken tegen het seponeren.

Bij schikking wordt afgezien van rechtsvervolging, omdat de dader bijvoorbeeld een schikkingsbedrag betaalt of aan andere voorwaarden voldoet.

Het is ook mogelijk om op het politiebureau alleen melding te maken van het vermoeden. Dan wordt er geen proces verbaal opgemaakt en vindt er ook geen onderzoek plaats. Een melding kan nuttig zijn als de politie nog andere aangiften of meldingen over dezelfde persoon heeft gekregen. Een aangifte of melding bij de politie is niet verplicht. Maak altijd een goede afweging. Houdt de gevolgen voor het slachtoffer (en mogelijk andere slachtoffers) altijd in gedachten. Aangifte doet u niet alleen om tot vervolging te komen. Aangifte kan ook leiden tot erkenning. Het slachtoffer en eventueel de ouder/verzorgers worden serieus genomen. Aan de andere kant vraagt een rechtszaak vaak een grote inzet en belasting.

Bijlage 2 – Lijst instanties voor hulp en advies

De eigen huisarts

Hulplijn Seksueel Misbruik

Telefoon: 0900-9999001

Algemeen maatschappelijk werk

Stichting Meerwaarde afdeling Maatschappelijk Werk,

Dr. Van Dorstenstraat 1, 2132 JR Hoofddorp, telefoon: 023-5698888

RIAGG

De Amstelmere, Centrum voor geestelijke gezondheidszorg,

Binnenweg 3, 2132 CT Hoofddorp, telefoon: 023-5633884

Districtsbureau Politie Kennermerland en Bureau voor slachtofferhulp Haarlemmermeer

Hoofdweg 800, Hoofddorp, telefoon: 023-5544170

Bureau Jeugdzorg

Voor melding en advies,

IJsbaanpad 9, 1076 CV Amsterdam, telefoon: 020-4878222

Raad voor de kindbescherming

Voor informatie, hulpverlening en melding van seksueel misbruik van kinderen tot 18 jaar.

Jansweg 15, postbus 1175, 2001 BD Haarlem, telefoon: 023-8882500

Kindertelefoon

Een luisterend oor en advies voor kinderen tot 18 jaar.

Elke dag van 14.00 uur tot 20.00 uur, telefoon: 0800-0432 (gratis)

Sensor (voorheen SOS telefonische hulpdienst)

Dag en nacht bereikbaar voor een gesprek van mens tot mens.

Telefoon: 023-5471471